

La aniversară

Drd. NICOLAE BĂCIUȚ
 Directorul Direcției de Cultură și Culte Mureș

Un sfert de mileniu de la nașterea lui Gheorghe Șincai. Nici timpurile și nici vremurile, într-o furtunoasă și continuă schimbare, n-au putut eroda semnificațiile unei vieți și ale unei opere. Dimpotrivă! Ele rămân vii în conștiința neamului, atât prin dimensiune, cât și prin consecințe. Gheorghe Șincai a apărut pe scena istoriei într-un moment crucial pentru destinul românilor, dovedindu-se un spirit deschis înnoirilor într-o Europă a epocii luminilor, o conștiință lucidă, vizionară. Doctor în filosofie și teologie, slujind cu credință neamului său, Gheorghe Șincai a cercetat cu pasiune și neostoire istoria românilor, aducând documente pentru a demonstra un adevăr, care să certifice științific identitatea noastră – originea română și latinitatea limbii române.

Hronica românilor și a mai multor neamuri se constituie într-o operă de pionierat, prima istorie a românilor, realizată cu rigoare și spirit analitic, într-o cuprindere de la anul 86 până la 1739. „*Hronica lui Șincai* – spunea Mihail Kogălniceanu în *Dacia literară* – este un lucru atât de prețios, încât cuvintele îmi lipsesc spre a-mi arăta mirarea. Mii de documente necunoscute, rare, se află adunate și nu stau la îndoială de a zice că, până *Hronica* aceasta nu va fi publicată, românii nu vor avea istorie.”

Putem spune acum că românii au istorie datorită lui Gheorghe Șincai, care a netezit drumul istoricilor care i-au urmat demersul, pe de o parte, dar a și întărit convingerile naționale ale celor care i-au îmbrățișat ideile.

Gheorghe Șincai a fost, de altfel, el însuși făuritor de istorie, într-un orizont de acțiune de mare extindere și diversitate. Ca ilustru reprezentant al Școlii Ardelene, el a militat pentru drepturile și libertățile românilor din Transilvania în circumstanțe cel mai adesea ostile, punând interesele neamului său mai presus de orice, cu generozitate și spirit de sacrificiu.

Cele trei sute de școli românești înființate prin inițiativa și eforturile sale în Transilvania, în calitate de director al învățământului primar unit din această provincie, susținute, și editarea de manuale și cărți de popularizare a științei, de pregătire a dascălilor, au dus nu doar la luminarea neamului, ci și la „*creșterea limbei românești*”, cum ar spune cronicarul. În același sens se înscriu și

cercetările sale, legate de istoria limbii, dar și acțiunile conjugate cu ale altor cărturari, de înlocuire a alfabetului chirilic cu cel latin.

Personalitatea lui Gheorghe Șincai a fost una exemplară pentru contemporanii săi, dincolo de orice „incidente” biografice. După 250 de ani de la nașterea sa, Gheorghe Șincai rămâne contemporanul nostru, iar contribuția lui la devenirea noastră, ca neam, trece examenele oricât de exigente ale cercetătorului.

Marcarea unui sfert de mileniu de la nașterea lui, este un fericit prilej de a repune în circulație decupajele dintr-o operă substanțială, care mai poate oferi încă niște surprize dincolo de ceea ce au analizat cercetătorii renumiți, de la Serafim Duicu la Mircea Tomuș, de la Ion Lungu la Dumitru Micu.